

PREDSTAVNICI DELEGACIJE EU, VLASTI, OPOZICIJE I NVO SEKTORA O ISPUNJAVANJU MJERILA ZA POGHLAVLJA 23 I 24

Napredak u vladavini prava je od vitalnog značaja

Autorke: Milica Lipovac i Violeta Hajrizaj

Crna Gora je najnaprednija država u procesu pristupanja Evropskoj Uniji (EU), ali i dalje treba da ispuni privremena mjerila utvrđena u poglavljima 23. i 24. o vladavini prava, ocijenili su iz Delegacije EU u Crnoj Gori.

Istovremeno dok u vlasti ocjenjuje da je politička volja ključna u ispunjavanju kriterijuma iz poglavlja 23 i 24 i da bez nje pomaka neće biti, a i iz opozicije poručuju da stanje u pravosuđu utiče na ispunjavanje obaveza iz ta dva poglavlja, u NVO sektoru smatraju da Crna Gora nije ni blizu zatvaranja poglavlja 23 i 24.

„Napredak u vladavini prava je od vitalnog značaja, jer on podupire sve druge napore za poboljšanje života građana i podsticanje ekonomskog rasta“, rekli su iz Delegacije EU.

Kako su kazali, napredak u ovim oblastima je od suštinskog značaja za dalje napredovanje u pregovorima, što je prepoznato i novom metodologijom proširenja koju je Crna Gora prihvatila prošle godine.

„Potrebno je još rezultata u ključnim preostalim kritičnim oblastima, kao što su sloboda medija, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i obnovljena posvećenost reformama u oblasti pravosuđa. Država treba da se usredsrijedi na „osnove“ procesa proširenja: funkcionisanje demokratskih institucija, reforma javne uprave i ekonomsko upravljanje. Vladavina prava ostaje glavni prioritet na putu Crne Gore ka Evropskoj uniji, gdje je sljedeća prekretnica ispunjavanje privremenih mjerila za oblast vladavine prave u poglavljima 23 i 24“, rekli su iz Delegacije EU.

Oni su naveli da se nijedno drugo pregovaračko poglavlje ne može zatvoriti prije nego što se to postigne.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Kako su kazali, paralelno sa tim, napore treba uložiti u razvoj funkcionalne tržišne ekonomije i poboljšanje konkurentnosti i dugoročnog rasta crnogorske ekonomije podržavajući ključne strukturne reforme.

„Efikasan pravosudni sistem je od najveće važnosti za funkcionisanje vladavine prava i zaštitu osnovnih sloboda. Iako je Crna Gora u ovoj oblasti umjereno pripremljena, određeni izazovi ostaju, naročito u pogledu profesionalnosti, efikasnosti i odgovornosti pravosuđa. Država tek treba da ispuni preporuke Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO) o nezavisnosti sudstva. Neophodno je da Crna Gora ne nazaduje u odnosu na ranija dostignuća u reformi pravosuđa i nastavi da nadograđuje napredak postignut proteklih godina“, kazali su iz Delegacije EU.

Oni su dodali da godišnji izvještaj Evropske komisije, objavljen u oktobru prošle godine, nudi detaljne smjernice kako to postići.

„Sve proevropske političke snage sada imaju priliku da dokažu svoju istinsku posvećenost evropskoj budućnosti Crne Gore“, rekli su iz Delegacije EU.

Prema njihovim riječima, najbolji način za to je zajednički rad na pitanjima od nacionalnog interesa, poput ekonomskog oporavka od COVID-19, sveobuhvatne izborne reforme i neriješenih imenovanja na ključnim sudskim i tužilačkim funkcijama.

Iz Delegacije su kazali da crnogorski građani već vrlo snažno osjećaju da je mjesto njihove zemlje u EU - prema najnovijem istraživanju javnog mnjenja, koje je sproveda agencija DeFacto, 74,8 odsto ispitanika podržava članstvo svoje zemlje u EU.

„Jasno je da je sada vrijeme da sve zainteresovane strane rade zajedno kako bi premostile svoje razlike i ubrzale političke i ekonomske reforme potrebne za približavanje Crne Gore Evropskoj Uniji“, zaključili su iz Delegacije EU.

Članica skupštinskog Odbora za evropske integracije iz Demokratskog fronta, **Simonida Kordić**, ocijenila je da je politička volja ključna u ispunjavanju kriterijuma iz poglavlja 23 i 24, bez nje pomaka neće biti i dodala da je stanje u pravosuđu jedan od ključnih prigovora u vezi sa postizanjem zadatih standarda iz ta dva ključna poglavlja.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Simonida Kordić

Kordić je kazala da pozitivno zakonodavstvo propisuje postupak za izbor članova pravosudnih tijela za koji je potrebna kvalifikovana parlamentarna većina koju bi u sadašnjem stanju u parlamentu morali činiti i predstavnici vlasti i predstavnici opozicije.

„To je možda najbolji primjer nužnosti postojanja političke volje da se riješe problematična pitanja, poput zakonitog funkcionisanja sudske vlasti. Ukoliko ta volja postoji i ovaj problem se može otkloniti. Ako to ne bude slučaj biće sasvim jasno ko se istinski zalaže za napredak našeg društva u pristupanje EU, a kome je to samo marketinški paravan iza kojeg se valjaju drugi interesi i namjere“, smatra Kordić.

Ona je dodala da uprkos neslavnom iskustvu na planu međupartijske političke saradnje, ipak očekuje da će biti dovoljno odgovornih izabраниh predstavnika naroda koji će prepoznati univerzalni interes svih građana da žive u stabilnoj, uređenoj državi u kojoj institucije funkcionišu i koja je dio evropskog političkog i što je donekle možda i važnije, privrednog prostora.

„Svaki odlučan korak Vlade usmjeren ka uspostavljanju vladavine prava, pravednijem i slobodnijem društvu, društvu u kojem se ne hapse novinari već kriminalci, u kojem se iz državnog budžeta pomažu ili ugrožene socijalne grupe ili nosioci društvenog razvoja, a ne partijski funkcioneri, u kojem bezbjednosne službe rade u korist bezbjednosti države, a ne vladajuće partije, biće prepoznat i pozdravljen od EU i biće odlučujući za ubrzanje pregovaračkog procesa i konačan ulazak Crne Gore u EU. Ispunjavanje mjerila i kriterijuma iz poglavlja 23 i 24 su ključ za ulazak u EU. Za sada ta brava, što se Crne Gore tiče i dalje stoji čvrsto zatvorena“, rekla je Kordić.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Ona je kazala da kako je riječ o sistemskim pitanjima koja utiču na sve aspekte državne organizacije, garantovanja demokratskih procesa i poštovanja ljudskih i građanskih prava, nepostojanje adekvatnog pomaka u ispunjavanju postavljenih mjerila u poglavljima 23 i 24, blokira i pomake u svim ostalim poglavljima, te se ni jedno od njih praktično ne može zatvoriti dok se ne zaključe ova dva ključna poglavlja.

„Mnoga pitanja, posebno ona koja su vezana za vladavinu prava treba da omoguće jednak sistem vrijednosti, usklađen pravni sistem sa evropskim standardima, kao i jednak pristup pravima i zaštititi prava svih građana EU“, ocijenila je Kordić.

Prema njenim riječima, sa stanovišta unije, ulazak jedne države članice čiji su standardi u oblasti vladavine prava ispod propisanog nivoa, može unijeti sistemske poremećaje u funkcionisanje cijele unije, te dovesti do situacije de facto nepostojanja pravne jednakosti svih građana na teritoriji EU, što je jedan od temeljnih demokratskih principa.

„I dalje su ostala otvorena ključna pitanja vezana za suzbijanje endemske korupcije, slobode medija, političke kontrole sudstva i slično. U suštini najveći napredak je postignut u savladavanju evropske retorike, ali u postizanju zadatih standarada u najboljem slučaju se stagniralo“, navela je Kordić.

Kordić je rekla da o tome stižu jasne poruke od zvaničnika EU, koji upozoravaju na slučajeve dodjele povoljnih stambenih kredita funkcionerima, na teret budžetskih sredstava, čime se direktno dovodi u pitanje princip vladavine prava, zatim hapšenje novinara In4s, FOS-a, Borbe i mnoga druga pitanja koja jasno ukazuju da se u u oblasti zaštite temeljnih prava i sloboda, kao i vladavine prava išlo unazad umjesto unaprijed.

„Suočavanje sa problemom organizovnog kriminala i korupcije je vjerovatno najveći izazov s kojim će se suočiti i nova vlast“, ocijenila je Kordić.

Ona je kazala da je ta sprega vlasti, tj. djelova vlasti sa problematičnim, protivpravnim procesima koji su paralelno pratili crnogorsku tranziciju, pretvorila pitanje korupcije i organizovanog kriminala u endemski problem.

„Treba uvidjeti i činjenicu da su, prema tvrdnjama brojnih domaćih i inostranih izvora, organizovane kriminalne grupe u Crnoj Gori organizacije koje imaju značajne veze u svijetu kriminala van granica Crne Gore, što znači da je rješavanje ovog problema kod nas značajno i za unutrašnju stabilnost drugih evropskih zemalja. Moramo da prepoznamo da kada uđemo u EU, postajemo dio istog – evropskog mora, što znači da talasi u našem zalivu udaraju o obale drugih država“, rekla je Kordić.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Ona je ocijenila da je zastoj u procesu pridruživanja djelimično i rezultat politike EU, gdje ne postoji unisona spremnost ka proširenju, čak naprotiv značajne struje, predvođene najvećim državama unije, jasno iskazuju stav da ubrzavanje procesa pristupanja zemalja zapadnog Balkana, nije u ovom trenutku prioritet EU.

„No uprkos tome, ispunjavanje standarda iz poglavlja 23 i 24 je nužnost koja će svakako doći na dnevni red“, kazala je Kordić.

Ona je rekla da nova Vlada ima priliku da pokaže odlučnost i političku volju da se uhvati u koštac sa već svima poznatim najkrupnijim problemima.

„Ako želi da učini pomake u ispunjavanju kriterijuma iz poglavlja 23 i 24, ona mora da krene sa raspakivanjem velikih afera koje su najvidljiviji vrhovi endemske korupcije, poput afera Klap, Vardar, Možura, Koverta i slično. Nužno je dosledno primjenjivati pravne propise i sve aktivnosti sprovesti u zakonskim okvirima, ali je jednako potrebno pokazati odlučnost i ravnopravan pristup procesuiranju velikih afera, a ne koristiti birokratske prepreke kao izgovor za nedjelovanje. Ne treba da imamo nikakvu dilemu, Evropska unija je očigledno spremna da da političku podršku novoj većini, ali sasvim sigurno ne planira da na svoju štetu bilo kome gleda kroz prste“, zaključila je Kordić.

Član Odbora za evropske integracije iz Demokratske partije socijalista **Predrag Sekulić**, smatra da je činjenica da Venecijanska komisija nije dala pozitivno mišljenje na predlog zakona o tužilaštvu koji je u skupštinsku proceduru dala parlamentarna većina, pokazuje da su predstavnici Savjeta Evrope ali i zvaničnici EU prepoznali namjeru da se ovim zakonom uruši institucija tužilaštva. Sekulić je upozorio da dio parlamentarne većine najavljuje da će bez obzira na stav Evrope insistirati na usvajanju ovakvog zakona. Sekulić je naveo da to samo pokazuje antievropski karakter ove vlade i ove parlamentarne većine.

On je kazao da je Skupština Crne Gore zbog ispunjavanja obaveza iz ta dva poglavlja 2013. godine usvojila amandmane (I - XVI) na Ustav koji se tiču izbora sudija i tužilaca uključujući i izbor sudija Ustavnog suda.

Tada smo upozoravali (DPS) da ovi amandmani izdižu tužilaštvo kao posebnu granu vlasti, sui generis, i da način izbora VDT -a nije dobar. Nažalost, i pored upozorenja da se pravi sistem kakav nigdje u evropskim državama ne postoji, dobili smo preporuku Venecijanske komisije za usvajanje amandmana“, kazao je Sekulić.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Predrag Sekulić

Upitan šta će biti najzahtjevnije obaveze koje će Crna Gora morati da ispuni u narednom periodu, Sekulović je odgovorio da svako ima tačno utvrđene obaveze.

„Vlada nema previše nadležnosti osim u dijelu saradnje Uprave policije sa tužilaštvom, Skupština samo u dijelu izbora sudija Ustavnog suda kao i predstavnika za Sudski i Tužilački savjet a sve ostalo je na tužilačkoj organizaciji i sudovima“, naveo je Sekulić.

Na pitanje kako će stanje u pravosuđu uticati na ispunjavanje obaveza iz ova poglavlja 23 i 24, ali i generalno na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, Sekulić je rekao da se nažalost zbog toga što je u prethodnom periodu dio opozicionih partija bojkotovao rad parlamenta a drugi dio nije želio da razgovara na te teme, nalazimo u takvoj situaciji.“ Sve ovo, naravno, utiče na ispunjavanje obaveza iz poglavlja 23 i 24 ali, ponavljam još jednom - nesporne su političke adrese koje snose najveću odgovornost za takvo stanje“, kazao je Sekulić.

Prema njegovim riječima, i prema Ustavu (mislim na amandmane usvojene prije sedam godina) razgovori i dogovor između vlasti i opozicije su jedini način za prevazilaženje sadašnjeg stanja u tužilaštvu i pravosuđu s obzirom da je za većinu odluka o izboru potrebna 2/3 odnosno 3/5 većina.

„Ali, ne treba zaboraviti da je to samo dio rješenja. Čini se da je mnogo teži i zahtjevniji dio izgradnja povjerenja građana u te institucije“, zaključio je Sekulić.

.....

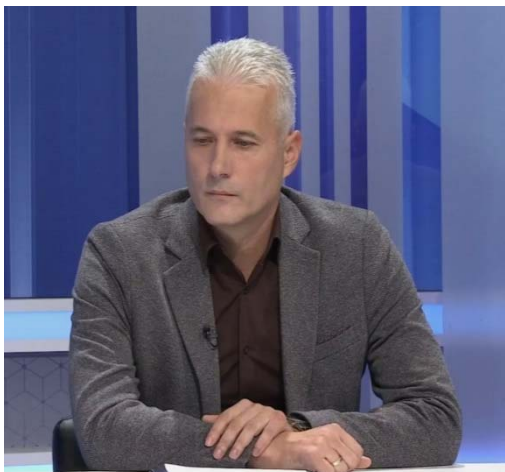
Zoran Vujičić iz Građanska alijansa, kaže da je Crna Gora u fazi pregovora već punih osam godina i da iako je otvorila sva poglavlja nije ni blizu zatvranja poglavlja 23 i 24.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

“Ako uzmemo u obzir da je Hrvatska svoje pregovore završila za šest godina ovo se smatra neuspjehom. Crna Gora iako ne formalno ali jeste suštinski u blokadi kada su pristupni pregovori. Takođe, Crna Gora je usvajajući novu metodologiju kao način pristupanja EU nespremno ušla i u ovu fazu koja podrazumijeva pristup fondovima EU u skladu sa konkretnim rezultatima koji se naprave”, smatra Vujičić.

Na pitanje koji su djelovi najzahtjevniji za ostvarivanje kriterijuma, Vujičić ističe da je Crna Gora legislativu zaokružila i da je ono što je suštinski važno funkcionalna vladavina prava a to podrazumijeva da niko nije iznad zakona i da svi postupaju u skladu sa zakonom.

Zoran Vujičić

“Na žalost Crna Gora nema konkretnih rezultata u ovim oblastima što je ključno u ovoj fazi pregovora. Ključne institucije za vladavinu prava su u VD stanju. Dio Sudskog savjeta iz dijela uglednih pravnika, VD je Vrhovni državni tužilac a u 11 državnih tužilaštava još uvijek nije izabran rukovodilac. Takođe, Sudski savjet je donosio odluke kojima krši Ustav i zakon birajući za predsjednike sudova u trećem ili više mandata čime direktno podriva vladavinu prava. Ako na ovo dodamo da Ustavni sud takođe već godinu dana nema predsjednika već je ustanovio funkciju predsjedavajućeg pa je kasnije oborio sopstvenu odluku smatrajući da je neustavna shvatamo da smo još uvijek daleko od onoga što se zove stabilna pravna država”, ocijenio je Vujičić.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Upitan koji su dalji koraci u tim poglavljima, Vujičić odgovara da se prije svega mora hitno izaći iz VD stanja a da bi se to uradilo neophodno je da se pokrene politički dijalog jer je za izbor u pravosuđu neophodno dvotrećinska i tročetinska većina.

“Tek tada možemo krenuti sa ozbiljnim reformama koje podrazumijevaju rezultate u brojnim oblastima kao što je korupcija, organizovani kriminal, pranje novca i mnoge druge u oblastima 23 i 24”, ocijenio je Vujičić.

Prema njegovim riječima, neophodni su konkretni rezultati na brojnim poljima. “Istraživanje slučajeva visoke korupcije, jačanje nezavisnosti i odgovornosti u pravosuđu, više presuda u oblasti pranja novca. Potrebno je da vladavina prava profunkcioniše”, naveo je Vujičić.

Na pitanje da li s obzirom da je VD stanje u pravosuđu istaknuto kao jedan od glavnih problema, vjeruje u mogućnost postizanja političkog dogovora vlasti i opozicije Vujičić je rekao da je nužno da se nađe rješenje.

“Ovo više nije pitanje politike već svih građana Crne Gore. Stoga su predstavnici političkih partija dužni da sjednu i dijalogom dođu do prihvatljivih rješenja koji će odblokirati izbore u pravosuđu. Neophodno je da se animiraju profesionalci, ljudi iz struke i strukovnih organizacija da se prijavljuju na konkurse koji su u prethodnom periodu bili jako politički obojeni i ljudi su bili obeshrabreni da se javljaju na pozive”, poručio je Vujičić.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.